

**BINO VA SANOAT INSHOOTLARI QURILISHINI ILMIY O'RGANISH
TDT_r UNIVERSITETI OLIMLARI NIGOHIDA**

G'ayratov Azimbek

Toshkent davlat transport universiteti talabasi

Abdiyev Azizbek

Toshkent davlat transport universiteti talabasi

Achilov Oybek Rustamovich

Toshkent davlat transport universiteti katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Maqolada bino va inshootlar konstruksiyasiga texnik va iqtisodiy tahlillar, ularning asoslari va hozirgi holati, mahalliy va xorijiy tajribalar, bino qurish usullari bo'yicha turlarga bo'linishi ko'rib chiqiladi

Kalit so'zlar: Estakada, Konstruktiv elementlar, qurilish ashyolari, hajmiy elementlar, tashqi kuchlar, atrof-muhit ta'siri.

“Qurilishni ishlab chiqarish” sohasida bir qancha olimlar : Alekseev V.B. (1971-1975y.); Strelnikova M.P. (1975-1980y.); Mirhamedov M.M. (1980-1986y.); Taxirov M.K. (1986-1988y.); faoliyat yuritishgan va . 1988 yili “Qurilishni ishlab chiqarish bilan “Qurilish materiallari” birlashtirildi .Rapoport K.V. Dikumar V.V., Mirtirosov M.X., Safaev A.S., Borisov M.E., Tirin V.P. Dosmetov S.K., SHodjalilov SH.SH., Belyakov A.B. lar faoliyat ko'rsatib ,ushbu sohani rivojlanishida o'z hissalaini qo'shishgan. Fuqaro va sanoat binolari hamda inshootlari ko'rinishlari, fazoviy ko'rsatkichlari, vazifalari va ularga qo'yilgan talablar bo'yicha m a'lum ta'rif va tushunchalarga ega. Quyida shu masalani sodda va tushunarli ko'rinishda ifodalash uchun tegishli ta'riflar va tushunehalar keltirilgan.[1,3,7]. BINO — kishilaming biror ish faoliyatiga moMjallangan va moslashtirilgan, ichki fazoga-bo'shliqqa ega bo'lgan yer usti inshooti.

INSHOOT — jamiyatning moddiy hamda ma'naviy ehtiyojlarini qondirish uchun kishilar tomonidan bunyod etilgan barcha qurilmalar.

MUHANDISLIK INSHOOTLARI — amaliy ish faoliyatida foydalaniladigan, binolarga aloqasi bo'lmagan inshootlar: to'g'onlar, ko'priklar, televizion minora, tunellar, metropoliten, turli mahsulotlarni saqlaydigan katta hajmdagi idishlar va boshq

1994-yilda qayta tashkil qilish natijasida avval “Sanoat va fuqaro qurilishi” keyin “Bino va sanoat inshootlari qurilishi” tashkil qilindi. 1960 yili dotsent Burnaev N.L. boshchiligida O'rta osiyo va Qozog'iston Temir yo'llari uchun qurilish materiallari ilmiy-tadqiqot laboratoriyasi tashkil qilindi. 1970-yili laboratoriya tashkil qilinib “Yo'l izining ustki qurilmasi elementlarini tadqiqot qilish va qum ko'chishga qarshi kurash” deb nomladi. Unga Burnaev N.L., Fazilov T.I., Isamuxamedov YU.R., Goldenberg D.N. va boshqalar boshchilik qilishdi. Ularning sa'yi harakatkari bilan tarmoqli korxonalar bilan chuqur aloqada bo'lib ilmiy-tadqiqot ishlari yanada rivojlandi. Bu vaqtlarda laboratoriya material bazasi mustahkamlanib yanada rivojlandi, qum mustahkamlash ishlarini tashkil qilish ilmiy-tadqiqot asosiy yo'nalishlari aniqlandi, shuningdek O'rta Osiyo hududlarida sanoat va fuqaro qurilishida mahalliy qurilish materiallarini qo'llash, xususan temir yo'l transporti

ob'yektlari va resurslarini saqlash samarali texnologiyalarini yaratish ham shular jumlasidandir. [2,4,5].

Mamlakatimizning 2ta yetakchi loyiha inittutida: Toshtemiryo'lloyiha" MCHJ va "O'zqurilishmontaj" UK da filiallari tashkil etilgan va ular samarali faoliyat ko'rsatmoqdalar. Ushbu filiallarda o'qituvchilarining stajirovkalari, talabalarning o'quv va malakaviy amaliyotlari, xamda real loyihalashtirish elementlariga ega bitiruv ishlari uchun boshlang'ich ma'lumotlar tanlab olinadi va bajariladi.

Respulikamizda ommaviy qurilish katta samara berib kelyapti, ayniqsa, yangi mikrorayonlarda, yangi o'zlashtirilayotgan tumanlarda, sanoat va qishloq markazlarida qurilishni industrilashtirish katta samara bermoqdi. Albatta shaxsiy, bir-biriga o'xshamas binolar qurilishi bilan bir qatorda ko'rsatilayotgan amaliyot o'z dolzarbligini yo'qotmaydi. [1,6].

Bino konstruksiyalari chidamli bo'lishlari lozim, buning uchun konstruksiyalar ehtimollik nazariyasi asosida aniq muhitga nisbatan hisoblanadi, shu bilan birga uning umrboqiyiligi aniqlanadi. Bu talab mas'uliyati yuqori va qimmatbaho binolar konstruksiyalariga tegishlidir. Temir yo'l infrastruktursi ob'yektlarini barpo etish va ekspluatatsiya qilishda ekogen geologic jarayonlarga qarshi kurash: Betonning intensive ajratish texnologiyasi tadqiqot qilish : Fuqaro binolarining issiqlikka oid himoyasi: Mahhaliy hom-ashyodan foydalangan holda modifikatsiyalangan sementli betonlarning texnologiyasini takomillashtirish:

References

1. Abdurashidov K.S., Xabilov B.A., Toychiyev N.J.,Raximboyev A.G. Qurilish mexanikasi-T.,2000.
2. Asqarov B. Qurilish konstruksiyalari. -T.,1995.
3. Qambanov X.U. Turar-joy binolarining konstruktiv elementlari. (o'quv qo'llanma.)-T.,<<O'qituvchi >>,1992
4. QMQ 2.03.08-98 <<Yog'och konstruksiyalari >>,O'zr Davlat arxitektura va qurilish qo'mitasi.-T.,1998.
5. Achilov, O. R. (2017). IMPROVING STUDENTS'CRITICAL THINKING THROUGH CREATIVE WRITING TASKS. In *International Scientific and Practical Conference World science* (Vol. 4, No. 4, pp. 19-23). ROST.
6. Achilov, O. R. (2018). ISLAM ABDUGANIEVICH KARIMOV–THE FOUNDER OF CIVIL SOCIETY IN UZBEKISTAN. ИСЛОМ КАРИМОВ–ЯНГИ ДАВР ЎЗБЕК ДАВЛАТЧИЛИГИНИНГ АСОСЧИСИ, 299.
7. Jumayev, S., Khudayberganov, S., Achilov, O., & Allamuratova, M. (2021). Assessment criteria for optimization of parameters affecting to local wagon-flows at railway sites. In *E3S Web of Conferences* (Vol. 264, p. 05022). EDP Sciences.
8. М.Н.Хасанов, Б.З.Зайниддинов, О.А.Абдухалилов, & Д.Д.Джурайев. (2022). МЕХНАТДА ИНСОННИ ШАКЛЛАНИШДАГИ АҲАМИЯТИ . JOURNAL OF NEW CENTURY INNOVATIONS, 4(3), 116–123.